

ГРАМАТИЧЕСКИ ФИГУРИ

Снимка: Аглая Маврова

Худ. оформление: Таня Дечева, Николай Генов

ЧИСТО ПОРЕДБЕНЕ И ПОРЕДБЕНО-НАЧИНСКЕ ЈЕДИНИЦЕ У НАСТАВИ СРПСКОГ КАО СТРАНОГ ЈЕЗИКА (А НИВО)¹

*Наташа А. Спасић
Универзитет у Крагујевцу
Центар за проучавање језика и књижевности*

Резиме: У нашем раду бавићемо се чисто поредбеним и поредбено-начинским јединицама различитих нивоа хијерархије (прилозима, именичким јединицама, ППК, синтагмама и зависним клаузама). Корпусу универзитетских уџбеника намењених почетном учењу језика приступићемо структурно-семантички и анализирати конструкције у којима је доминантно поредбено значење. Сумираћемо их, распоредити и дати своје предлоге за основни ниво учења српског као страног језика.

Кључне речи: чисто поредбене конструкције, поредбено-начинске, српски као страни, почетни ниво

Abstract: This paper focuses on comparative structures at different linguistic levels (adverbs, nominals, prepositional phrases, syntagma and dependent clauses). These structures can be taught at different levels of education within the curriculum of Serbian as a foreign language. With this paper we strive to answer the questions of whether these constructions are taught and in what manner this is done. Our corpora consist of Serbian university textbooks (from the universities of Novi Sad and Belgrade) specifically designed for foreign language classrooms. We will summarize what the content of these textbooks is and give suggestions for the beginner level of teaching.

Keywords: comparative structures, structures of manner and comparison, Serbian as a foreign language, beginner level

1.0. Предмет, циљ и хипотезе истраживања

У овом раду бавићемо се проблемима идентификовања, дефинисања и издвајања поредбених реченица из уџбеника намењених основном нивоу учења српског као страног

¹ Рад је урађен у оквиру пројекта *Динамика структура савременог српског језика* (ОИ 178014), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

језика са циљем истицања значаја учења овог типа зависнослужених реченица. То имплицитно условљава још један проблем – разграничавање поредбених реченица од реченица блиске семантике, пре свих начинских јер се „начинске и поредбене реченице различито одређују у граматикама и научној литератури. Још увјек није ријешен синтактички и синтактичко-семантички статус поредбених реченица, а нису ријешене ни описане саставнице и темељна обилјежја синтактичко-семантичкога количинског и кавоћнога поредбеног механизма“ (Vukojević–Hudeček 2007: 292). Ставови су често супротстављени те данас нема јединственог одговора у погледу терминологије, типологизације, структурних и семантичких карактеристика поредбених и начинских конструкција. Препорука је да мишљења и „обраду поредбених и начинских јединица треба ускладити са резултатима савремених синтаксичких истраживања“ (Nikolić–Petković 2016: 123).

Задатак овог истраживања јесте издвајање синтаксичких јединица које чине систем *чисто поредбених* и *поредбено-начинских* конструкција, њихова подела и синтаксичке функције које остварују, као и уочавање формалних обележја којима се изражавају.

2.0. Приступ проблему

Наше истраживање поредбеним конструкцијама приступа са **синтаксичког аспекта** и засновано је на **структурно-семантичком приступу**, обухвата синтаксичке јединице различитог облика и различитог хијерархијског нивоа, са настојањем да укаже на постојање других семантичких нијанси у поредбеним конструкцијама и на поредбену семантику у синтаксичким јединицама у којима поредбено значење није доминантно.

Овим проблемом у класичној лингвистици бавили су се (Stevanović 1990, Kovačević 2003, Palić 2007, Nikolić 2016 и др.), док се овом проблему у настави српског као страног до сада није приступало. Ставови аутора су различити у погледу структурно-семантичког описа поредбених и начинских конструкција (в. Nikolić 2017).

Аутори уџбеника за средње школе, у којем се овај тип реченица први пут изучава са матерњим говорницима, сматрају да их је „боље звати само поредбеним реченицама“ (Stanojčić–Porović 2004: 333–335). Имајући у виду сложеност проблема, а пре свега нашу циљну групу, придржаваћемо се препоруке синтаксичара да треба а) „у оквиру једне наставне јединице обрадити *чисто начинске* клаузе“; б) „у оквиру друге наставне јединице обрадити *чисто поредбене* и *поредбено-начинске* клаузе“ (Nikolić–Petković 2016: 123).

„Граматику српскохрватског језика за странце“ (Vukasinović–Mrazović 1991) такође посебно приступа *поредбено-начинским* конструкцијама, *чисто начинским* и *чисто поредбеним*. У последњој објављеној „Синтакси сложене реченице у савременом српском језику“ (Piper i dr. 2018: 385–433) каже се да „иако се врло често заједно представљају, начинске и поредбене клаузе морају се раздвојено посматрати, јер је једнима тежиште на опису начина вршења радње основне реченице, док је другима тежиште на исказивању поређења с оним што је исказано основном реченицом“ (2018: 385) и додаје се да се због доминантнијег поредбеног значења „клаузе које се традиционално одређују као *начинске* и *поредбене* или као *начинскопоредбене* или *поредбено-начинске* требало би одредити као поредбене“ (2018: 385).

Подела које ћемо се и ми држати у раду наслања се на ставове Ковачевића (2003), Николић (2017). Они на основу структурног и семантичког критеријума синтаксичке јединице разврставају на: (1) *чисто поредбене*, (2) *чисто начинске* и (3) *поредбено-начинске* јединице. Поређење се посматра као семантичка категорија са два типа поредбене семантике: (1) семантике *поређења по једнакости* и (2) семантике *поређења по неједнакости* и подтиповима (в. Nikolić 2017: 30 према Kovačević 2003). Као помоћни приступ користићемо степеновање као пратеће категоријално значење у семантичким структурама сложених реченица (Piper i dr. 2018).

За потребе овог рада анализирали смо три најчешће коришћена уџбеника у Србији у почетној настави српског као страног језика:

- 1) *Научимо српски 1* (поткорпус 1);
- 2) *Реч по реч* (поткорпус 2);
- 3) *Учимо српски 1* (поткорпус 3).

3.0. Резултати анализе

Циљ овог рада није побројати све примере који се јављају у уџбеницима, већ на основу репрезентативних узорака указати на формалну, семантичку и структурну шароликост.

3.1. Поткорпус 1

За почетак издвојићемо најфреквентније примере који су присутни у свим уџбеницима, а формом подсећају на поредбене конструкције: *Радим у школи као професор* (16). Сличне конструкције (*као туристички водич, као лекарка, као певач, као*

латор, као стјуардеса, као шеф кухиње) понављаће се и касније (стр. 17; 18; 20; 22; 26; 104; 125; 126, 152).

Ове примере можемо тумачити на више начина. Отворено је тумачење да се ради о адвербијалној одредби за поређење (због форме). Поред тога, због контактнoг положаја са глаголом, може се тумачити као допунски предикатив са квалитативним значењем, односно овакве конструкције реферишу о статусу учесника дате ситуације, тј. именицом, која је обично у саставу ове конструкције, „денотира се нека врста делатности актера“ (Subotić–Petrović 2000: 1154). Петровић (1976: 57) за примере сличне овим у конструкцијама са поредбеном речју *као* + именица/придев у номинативу каже да се могу посматрати као трансформи структура с поредбено-начинским везником *као да*, а понекад и *као што*. С друге стране, могу се посматрати као **непоредбене као-конструкције** (RSANU књ. 9, 1975: 213–214) које се јављају у функцији тзв. актуелног квалитатива (предикатског апозитива) намењене детерминацији радње, али и субјекта. У овим конструкцијама лексема *као* употребљава се у позицији „испред именице или именичке синтагме са којом ближе одређује оно на шта се односи та именица или синтагма“, а једно од значења је (а) „у својству, у звању“, какав је и наш случај. Дакле, студентима треба посебно скренути пажњу и указати на разлику између поредбених и хомоформних непоредбених конструкција. На почетном нивоу то је најбоље урадити на основу дистинкције у једноставним примерима попут: *Марко је професор као и Милош : Марко ради као професор*.

На наредним странама уџбеника (71–75) примећујемо употребу компаратива засновану на поређењу оба типа: *А (номинатив) је виши (-а/-е) него Б (номинатив)* и *А (номинатив) је виши (-а/-е) од Б (генитив)*: *Овај човек је виши него мој пријатељ* и *Овај човек је виши од мог пријатеља*. У оба случаја, на семантичком плану, у питању је поређење по неједнакости. „Поредбене клаузе с компаративом или компаративу сродним јединицама, несумњиво су поредбене, без значења начина“ (Pirer i др. 2018: 386). Издвајамо и пример који, такође, илуструје поређење по неједнакости, у себи садржи лексему компаративног значења, прилог *другачије*, али изостаје други део клаузе: *Ипак, ја волим да се облачим мало другачије*. (63)

3.2. Поткорпус 2

Овај уџбеник је знатно обимнији од осталих, а поредбене конструкције започињу посредством компарације: *Златибор је **нижи** од Копаоника* (148). На наредним странама интензивно ће се увежбавати компарација придева, касније се уводи и компарација прилога. *Ми **брзо** једемо, али ти једеш много **брже*** (179).

Ако посматрамо структуру и семантику ових (и сличних) синтаксичких јединица, могу се уочити формална обележја нереченичних јединица за поређење по неједнакости, поредбена реч *него* и предлог *од* (уз компаратив придева и прилога). У питању су чисто поредбене конструкције. На основу ЗЕО на А нивоу, тачније А2, студенате треба упознати са компарацијом, што се без изузетка чини у свим уџбеницима. Поред морфолошке компарације, исти документ предвиђа да се на том нивоу студентима пренесу основна знања о поредбеним везницима чиме би се створили услови да се обраде и једноставније синтаксичке поредбене конструкције. Везници са овим значењем и поредбене конструкције и кад се помињу у корпусу, не образлажу се, нити се увежбавају.

Поредбене реченице јављају се у склопу вишеструко сложених реченица: *Такмичари су трчали истом стазом **као** и онај Грк који је 490. године пре н. е. донео вест да су Грци победили Персијанце на Маратонском пољу.* (219) *Кад сам дошао у Београд, нисам се осећао добро. Путовао сам цео дан, био сам уморан, нисам разумео језик, нисам имао стан, нисам знао куда да идем, осећао сам се **као да сам сам** на свету.* (209). Ова реченица пак није чисто поредбена реченица јер одговара на питање *како*, тј. њом се изражава начин на дубинском плану, а само на површинском и формалном она се уводи поредбеним везником *као да*.

У овом уџбенику истиче се и познато Вуково (Аделунгово) правило: *Пиши **као што говориш**, а читај **као што је написано*** (280) за које, такође, не можемо тврдити да је у питању *чисто поредбена* реченица. Спој *као што* у примерима попут овог нема функцију поредбеног везника, већ се може тумачити као изрична клауза с везником *што* (**Пиши што говориш, читај што је написано*), док поредбена реч *као* само модификује значење (в. Nikolić 2017: 102–103). С друге стране, сложени везник *као што* „може се сматрати прилогом, покрива исто значење као адвербијални релативизатор *како* – а то је значење 'на који начин'“ (Đurkin 2014: 176 према Kordić 1995) и у овом случају може се интерпретирати као начин вршења радње.

Уколико спој *као што* посматрамо као сложени везник, можемо закључити да се овим реченицама означава извесност (фактивност, чињеничност) наспрот везнику *као да* који илуструје хипотетичност јер *Пиши као што говориш* битно се разликује од примера реализованог другим везником: *Пиши као да говориш* (слично Silić–Pranjković 2005: 340) или горенаведени пример [...] осећао сам се као да сам сам на свету > *²*а нисам*.

Страним студентима треба омогућити да са значењем лексема усвајају и бројне семантичке компоненте које чине њен саставни део. Неке су последица културалних стереотипа, док су друге универзалне и присутне у више различитих језика. При обради ових и сличних јединица студентима треба понудити *типичан сценарио* на основу којег могу у целини разумети примере који се под утицајем културних и друштвених прилика могу разликовати међу различитим културама (Dragićević 2010: 99–105). У пословицама које се јављају у поткорпусу 2: *Какав отац, такав син* или *Каква мајка, таква кћи* (282) уочавамо примере у којима је евидентно поређење по сличности (једнакости) па се наведене пословице могу интерпретирати на следећи начин: **Син је (исти) као отац*, односно **Кћерка је иста као мајка*; Дакле, овде се пореди степен исте особине код различитих појмова. На основу структурно-семантичких карактеристика, Ковачевић пропорционалне реченице сматра подврстом поредбених реченица којима се изриче једнакост јер са једне стране припадају чисто поредбеним, у којима се зависном клаузом никад не одређује начин вршења радње основне клаузе, а ипак, с друге стране, садржаји који се пореде стоје у односу једнакости (Kovačević 2003: 48). Он формална обележја: *што... то, уколико... утолико, како... тако, колико... толико* и др. тумачи као специфичне корелативне везнике настале од заменичко-упућивачких речи – заменица и заменичких прилога (Kovačević 2003: 45–52).

У лекцији која говори о Николи Тесли наилазимо на пример поредбене зависне клаузе у оквиру управног говора: *Једна америчка новинарка је написала: Овај научник је толико био испред свог времена, као да је на Земљу дошао из неке друге цивилизације* (283). На семантичком плану, у питању је поређење по сличности, а веза између предикатских јединица у реченици с поредбеном клаузом остварује се корелативном речју у главној реченици *толико*.

² Звездицом (*) у нашем раду забележене су интервенције аутора.

У песми „Риба и дјевојка“ из Вукове збирке имамо елементе поређења: *Дјевојко, луда будало!/Шире је небо од мора,/ Дуже је море од поља,/ Брже су очи од коња,/ Слађи је шећер од меда,/ Дражи је драги од брата* (287). Осим поређења по неједнакости присутном у стиховима са компаративом, формално обележени предлогом *од*, уочавамо стихове: „*Има л' што брже од коња? Има л' што слађе од меда?*“ који имплицитно садрже синтаксичке јединице које се пореде по једнакости, односно по интензитету (Piper i dr. 2018: 418): *брз као коњ*, односно *сладак као мед* у значењу *веома брз/сладак*. Овакав семантички однос, карактеристичан у поредбеним фраземима или колокацијама темељи се на лексичком и културом знању које се претпоставља у сваком говорном чину. Код учења страног језика то знање се не подразумева па се тзв. еталони могу другачије интерпретирати у српском, а другачије у неком другом језику те је неопходно страним студентима посебно скренути пажњу. И у српском могу постојати различити субјекти који се пореде по истим обележјима (нпр. *брз као зец* или *сладак као шећер*) па не чуди да се оне разликују од језика до језика, тј. нису исте у свим културама.

3.3. Поткорпус 3

И у овом поткорпусу бележимо сличне примере: *Јулија ради као професорица* (33); *Мислим да је радити као полицајац/менаџер опасно/стресно* (56); *У Србији се живи слично као и у другим земљама* (70); *Сад, кад више не радим као допов, могу да дам неке савете како да заштитите свој дом* (94), *Све у свему, клима у Србији је различита као што су и годишња доба* (99); *Главна соба (као дневна соба) звала се „кућа“* (120), као и примере компаратива: *Мушкарци имају краћу косу од жена; Дјевојка са црном косом има крупније очи од девојке са светлом косом* (117) и многи други. Примећујемо да је доминантна поредбена реч *као*, али има и примера у којима је забележен сложени везник *јер* је дошло до срастања поредбене речи и општесубординацијског везника *што* или *да*.

Више него у осталим уџбеницима присутни су примери поредбених клауза са истоветном предикацијом па је предикатски део зависносложене клаузе елидиран. На основу заједничке особине пореде се два појма по сличности: *Он ради много, као и ја* (33); *Њен син се зове Ернест, као и ја* (34); *Њихова деца не желе да буду рониоци, као оне* (54); *Ова жена је млада и жели да буде хенио жена – као њена мама* (55); *Она има ресторан, а у слободно време учи да рони као хенио жене* (55); *Лета некад нису била толико топла као сада* (99).

Поткорпус 3 нуди и примере који су погодни за обраду *чисто поредбених и поредбено-начинских* конструкција на вишем нивоу учења: *Што мање имам, квалитетније живим* (87).

Једна од две групе *као*-конструкција које издваја Петровић (1976: 57) може се тумачити као резултат трансформација с везницима *као што*, *као да* и *као што би* што доводи до двосмислености површинских структура због могућих различитих дијахроних перспектива у дубинској интерпретацији. У овим примерима једна од могућих интерпретација јесте да је, услед жеље да се оствари што већа снага израза, дошло до сажимања. У сложеним реченицама са значењем обрнуте пропорционалности степену умањења особине изражене компаративном лексемом у зависној клаузи одговара исти степен увећања особине изражене компаративом у главној реченици (Kovačević 2003: 55). Овде примећујемо измену степена различитих особина која није (потпуно) граматикализована (в. Nikolić 2017: 13).

Примећен је пример у којем је чисто поредбена синтаксичка јединица употребљена у функцији текстуалног конектора (в. Palić 2007: 148): *Као што пише у огласу, ово је двособан стан, намештен, има све потребне кућне апарате*. (124).

Примери из уџбеника са елементима *чисто поредбених* или *поредбено-начинских* конструкција погодни су за рад са студентима који показују виши ниво знања и овде их наводимо као предлог како би се поједини делови лекција још више могли прилагодити овој наставној јединици. Лекције са 111. и 112. стране својеврстан су вид поређења моде средњег века и савременог доба: *Један мушкарац носи кошуљу, а други не; Једна жена има хаљину, а друга не; Један мушкарац држи цвеће, а други цигару* (111); *Не носе само одела тамних боја као некад* (112). У следећим условним/временским реченицама, одговори могу садржати елементе поређења или начина: *Кад бисте живели на мору, како би изгледала Ваша кућа?; Кад бисте живели у планинском крају, како би изгледала Ваша кућа?; Кад бисте имали велико двориште, како би изгледало?* Од страних студената могу се тражити (као додатни задатак за оне који одлично разумеју градиво) одговори који би били пример поредбених клауза *...изгледало би као из бајке, као Маријино, уредно, са пуно биљака* и сл. (126).

4.0. Закључне напомене

На основу синтаксичких и стилистичких радова о *поредбеним* и *начинским* синтаксичким јединицама, као и на основу нашег истраживања, формулисани су следећи закључци:

Примећено је да се категорија поређења изражава ППК, синтагмом (придевском или прилошком) или, ређе, клаузом. У нашем корпусу поређење се најчешће изражава само једном речју, поред поредбене речи *као* или предлога *од* (*Такмичари су трчали истом стазом као и онај Грк [...]; Златибор је нижи од Копаоника*). И поред доминантног компаратива, најчешће је заступљено поређење по једнакости: *Какав отац, такав син*. Када семантички говоримо о поређењу, углавном без формалних елемената, реч је о компаративу који се у свим уџбеницима изучава на почетном нивоу учења језика.

Има и примера у којима је евидентно поредбено-начинско значење: *Пиши као што говориш, а читај као што је написано*. Постоје и примери у којима имамо поређење на семантичком плану, али не и на формалном и обратно: *Што мање имам, квалитетније живим*. Такви примери нису примерени нивоу учења језика о којима је овом приликом било речи.

Ово истраживање планирамо проширити и на друге нивое учења и допунити практичном применом, тј. предлозима како се може побољшати настава српског као страног језика у том домену.

Извори и литература

Bjelaković–Vojnović 2006: Bjelaković, I., Vojnović, J. Naučimo srpski 1. Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, 2006. [*Бјелаковић–Војновић 2006*: Бјелаковић, И., Војновић, Ј. Научимо српски 1. Нови Сад: Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, 2006].

Selimović–Momčilović – Živanić 2011: Selimović–Momčilović, M., Živanić, Lj. Reč po reč – srpski jezik, početni tečaj za strance. Beograd: Institut za strane jezike, 2011. [*Селимовић–Момчиловић – Живанић 2011*: Селимовић–Момчиловић, М., Живанић, Љ. Реч по реч – српски језик, почетни течај за странце. Београд: Институт за стране језике, 2011].

Milićević Dobromirov – Novković Adžaiр 2013: Milićević Dobromirov, N., Novković Adžaiр, B. Učimo srpski 1 – srpski jezik za strance – početni nivo. Novi Sad: Azbukum, 2013. [*Милићевић Добромиров – Новковић Аџаип 2013*: Милићевић Добромиров, Н., Новковић Аџаип, Б. Учимо српски 1 – српски језик за странце – почетни ниво. Нови Сад: Азбукум, 2013].

Vukojević–Hudeček 2007: Vukojević, L., Hudeček, L. Podrijetlo, ustrojstvo, funkcija i normativni status složenih veznika i vezničkih skupina. – u: Sintaksičke kategorije, Zbornik radova znanstvenoga skupa s međunarodnim sudjelovanjem, ur. B. Kune. Osijek, Zagreb: Filozofski fakultet, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2007, 283–333.

Dragičević 2010: Dragičević, R. Verbalne asocijacije kroz srpski jezik i kulturu. Beograd: Društvo za srpski jezik I književnost Srbije, 2010. [*Драгићевић 2010*: Драгићевић, Р. Вербалне асоцијације кроз српски језик и културу. Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2010].

Durkin 2014: Đurkin, V. Složeni veznici načinskog i poredbenog značenja. u: Nasleđe 28, ur. D. Bošković. Kragujevac: FILUM, 2014, 165–184. [*Ђуркин 2014*: Ђуркин, В. Сложени везници начинског и поредбеног значења. у: Наслеђе 28, ур. Д. Бошковић. Крагујевац: ФИЛУМ, 2014, 165–184].

Kovačević 2003: Kovačević, M. Proporcionalne u sistemu poredbenih konstrukcija sa značenjem jednakosti. Gramatičke i stilističke teme, Banja Luka: Književna zadruga, 2003, 97–140. [*Ковачевић 2003*: Ковачевић, М. Пропорционалне у систему поредбених конструкција са значењем једнакости. Граматичке и стилистичке теме, Бања Лука: Књижевна задруга, 2003, 97–140].

Mrazović–Vukadinović 1991: Mrazović, P., Vukadinović, Zora. Gramatika srpskohrvatskog jezika za strance. Sremski Karlovci – Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića – Dobra vest, 1991.

Nikolić–Petković 2016: Nikolić, M., Petković, J. Nastava srpskog jezika u kontekstu savremenih lingvističkih istraživanja. Kragujevac: FILUM, 2016. [*Николић–Петковић 2016*: Николић, М., Петковић, Ј. Настава српског језика у контексту савремених лингвистичких истраживања. Крагујевац: ФИЛУМ, 2016].

Nikolić 2017: Nikolić, M. Poredbeno-načinske konstrukcije u srpskom jeziku. Kragujevac: FILUM, 2017. [*Николић 2017*: Николић, М. Поредбено-начинске конструкције у српском језику. Крагујевац: ФИЛУМ, 2017].

Palić 2007: Palić, I. *Sintaksa i semantika načina*. Sarajevo: Bookline, 2007.

Piper i dr. 2018: Piper, P. i dr., Sintaksa složene rečenice u srpskom jeziku. Novi Sad – Beograd: Matica srpska – Institut za srpski jezik SANU, 2018. [*Пипер и др. 2018*: Пипер, П. и др., Синтакса сложене реченице у савременом српском језику. Нови Сад – Београд: Матица српска – Институт за српски језик САНУ, 2018].

RSANU: Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika. Beograd: Srpska akademija nauka i umetnosti, knj. 1-16, 1959–2003. [*РСАНУ*: Речник српскохрватског књижевног и народног језика. Београд: Српска академија наука и уметности, књ. 1–16, 1959–2003].

Silić–Pranjković 2005: Silić, J., Pranjković, I. Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i sveučilišta. Zagreb: Školska knjiga, 2005.

Stanojčić–Popović 2004: Stanojčić, Ž., Popović, Lj. Gramatika srpskoga jezika. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 2004. [*Станојчић–Поповић 2004*: Станојчић, Ж., Поповић, Љ. Граматика српскога језика. Београд: Завод за удбенике и наставна средства, 2004].

Subotić–Petrović 2000: Subotić, Lj., Petrović, Apozitivni ili predikativni atribut (dijahrono-sinhroni aspekt; terminolosko-pojmovna razmatranja). Beograd: Južnoslovenski filolog, LVI, 2000, 1141–1160.